

4.4.2016

Koulutuksen järjestäjien yleisimmät arvot ovat vastuullisuus, asiakaslähtöisyys ja yhteisöllisyys.

- Vastuullisuus kertoo otteesta, jolla yhteiskunnan, yritysten ja opiskelijoiden toiveisiin ja tarpeisiin tartutaan.
- Asiakaslähtöisyys kertoo, kuinka ensisijaisen tärkeää tuloksen tuottaminen ja hyödyn antaminen kumppaneillemme on.
- Yhteisöllisyys kuvaa sekä toimintaamme oppilaitoksissa että suhteessa toisiimme.

Aukikirjoitetut arvot eivät ainoastaan ohjaa, vaan myös velvoittavat, koulutuksenjärjestäjiä ottamaan kantaa ja toimimaan arvojensa mukaisesti muuttuvassa toimintaympäristössä. Työelämän kehittäjänä, opiskelupaikkana ja suhteessa henkilöstömme teemme arvot todeksi. Näiden arvojen varaan on hyvä rakentaa tulevaisuutta.

Miten kouluttaa siihen, jota vielä ei ole? Toimintaympäristö 2025

Uskomme, että seuraavat neljä megatrendiä muuttavat ammatillisen osaamisen tarpeita niin, että meidän on uudistettava ajatuksemme myös ammatillisesta koulutuksesta.

1. **Globalisaatio** kohteli Suomea hyvin 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Sen jälkeen myös globalisaation nurjemat ilmiöt politiikan suhdannevaihtelut, talous, kriisit ja jopa sodat ovat näkyneet ja vaikuttaneet.

Työmarkkinoiden liike halvemman kustannusten maihin vaikuttaa siihen, millaista ammatillista osaamista Suomeen tarvitaan. Ammattitaitoisen työvoiman riittävyydellä on merkitystä yritysten sijoittumiselle. Osaaminen saa laajemman sisällön silloin, kun maailma on meillä tai me olemme maailmalla.

2. **Digitalisaatio ja teknologia** muuttavat työtä, liiketoimintaa, ammatteja ja ammatillisen osaamisen tarpeita. Digitaalisen maailman lähtökohtina on avoimuus, jakaminen ja osallisuus. Instituutioiden sijaan toimimme jakamisen logiikalla. Työntekemisen, liiketoiminnan ja yritysten ansaintalogiikka muuttuu. Digitalisaatio lyhentää etäisyyksiä, mahdollistaa skaalautuvuuden hyödyntämisen ja pienentää työn hintaa. Tämä tarjoaa uusia tapoja kehittää osaamista.

Ammatillisen osaamisen näkökulmasta kyseessä on yhtäläillä oppijoiden, koulutuksen järjestäjien kuin työelämän toimijoidenkin mahdollisuus. Uskomme, että kohtaamiselle, vuorovaikutukselle ja osaamiselle on tilaa. Teknologian kehityksen myötä emme keskustele enää, mitä voimme tehdä, vaan siitä, mitä haluamme tehdä, keskustelemme työn tavoitteista. Tämä kaikki haastaa ammatillisen osaamisen, sekä sen, mihin koulutamme ja miten.

4.4.2016

- 3. Työn merkityksen muutoksesta** on puhuttu paljon. 2000-luvun aikana arvioitiin, että työn merkitys tulevien sukupolvien yksilöille on olematon – puhuttiin jopa vapaaehtoisen työttömyyden yhteiskunnasta. Tämä analyysi on uusimmissa tutkimuksissa todettu vääräksi, sillä työ on vuonna 2025 yksilölle merkityksellinen, mutta eri tavoin kuin aiemmin.

Työn ja ammatillisuuden kysymykset ovat enemmän valintoja, identiteettikysymyksiä. Työ rakentuu erityisesti mielekkyyden, yhteisöllisyyden ja asioihin vaikuttamisen kautta. Ihminen haluaa työn kautta aiempaa enemmän ilmaista omia päämääriään. Osaamisen näkökulmasta tämä haastaa työelämätaidot ja ammatillisuuden etiikan uudella tavalla.

- 4. Polarisaatio** – yhteiskunnan ikärakenne, väestökehitys sekä yksilön arvot, valmiudet ja osaaminen polarisoituvat kaikki kiihtyvää vauhtia. Yhtenäiskulttuurin sijaan käsillä on monin tavoin avoin moninaisuus. Menossa on voimakas maan sisäinen muuttoliike. Muuttajat ovat pääasiassa alle 34-vuotiaita. Muuttoliike vaikuttaa koulutuksen kysyntään sekä siellä missä väestö vähenee, että siellä missä väestö kasvaa. Toisaalla saavutettavuuden kynnyksikysymys on välimatka, kun taas toisella alueella perustaitojen, kuten kielen tai kirjoittamisen haasteet.

Keskiverto ja tasalaatuisuus eivät palvele vuonna 2025 enää ketään. Ammatillisen osaamisen hankkimisessa tämä tarkoittaa yhä moninaisempia malleja, yhä suurempia haasteita ja yhä suurempia mahdollisuuksia. Koulutusjärjestelmällä on rooli yhteiskunnallista eriytymistä hidastavana vastavoimana.

Ammatillista osaamista tulevaisuuden tekijöille 2025

Ammatillinen koulutus tarjoaa ratkaisun osaamisen hankkimiseen, sen ylläpitämiseen ja uudistamiseen. Koulutus on merkittävää yksilölle, työelämälle ja yhteiskunnalle. Nämä kolme asiakkuutta on huomioitava koulutusta kehitettäessä. Haluamme, että ammatillinen koulutus on osa asiakkaamme arvoketjua myös tulevaisuudessa.

Nuoret ja aikuiset tarvitsevat tulevaisuudessa moninaisempaa, laajempaa ja joustavampaa osaamista. Erityistä huomiota tulee kiinnittää henkilökohtaisten oppimisen taitojen kehittämiseen. Kaikissa ammateissa korostuu tarve ymmärtää maailmaa ja sen muuttumista, kyky nähdä uhkien sijaan mahdollisuuksia ja kommunikoida eri tavoin ajattelevien ja työskentelevien kanssa.

4.4.2016

Innovaatioista 96 % syntyy käytännön työstä, kuitenkin innovaatiopolitiikassa ammatillisen osaamisen rooli usein unohdetaan. Arjen innovaatioista syntyvät talouskasvun avaimet. Uskomme, että ammatillinen koulutus on osaamisen muutosvoima, elävä *living lab*, jolla on myös merkittävä aluetalouden rakentajan rooli. Tämä edellyttää yrittäjyystaitojen osaamisen vahvistamista toisella asteella.

Oppimisen uusien muotojen kehittäminen on olennaista puhuttaessa ammattilaisuuteen ja työelämään kasvamisesta. Tulevaisuudessa paljon työllistävät mikro- ja pk-sektorit tarvitsevat koulutuksen järjestäjiltä tukea sekä osaamistarpeiden tunnistamisessa että työpaikalla tapahtuvan oppimisen edistämisessä.

Ammattipedagogiikan muutos syntyy vuorovaikutuksessa työelämän kanssa. Jatkossa ammatillisen koulutuksen saaneet ihmiset ovat yhä joustavampia muokkaamaan osaamistaan, yhä yrittäjähenkisempiä etsiessään toimentuloa sekä yhä kykenevämpiä vuorovaikutukseen yhteiskunnan vaatiessa osallisuutta. Pedagogiikan oppimisen tapojen ja sisältöjen on tuettava tätä. Ryhmässä toimimista ja tiimityöskentelyä opitaan ryhmässä ja tiimissä toimimalla, oma-aloitteisuutta ja itsensä johtamista opitaan vastuuta kantamalla.

Tiedon sijasta ammatillinen koulutus keskittyy taitojen hallintaan. Taidoilla tehdään tulevaisuus ja työ. Uuden oppiminen, opitun soveltaminen ja tiedonhaku ovat olennaisia taitoja jokaiselle.

Ihmiset oppivat aivan muualla kuin oppilaitoksen seinien sisäpuolella, osaamisen tunnistamisen määritelmät haastavat meidät. Pelillisuus, erilaiset valmennus- ja mentorointi-prosessit sekä virtuaali- ja verkko-opintojen laadukas kehittäminen ovat arkea, jota elämme 2025. Oppimisympäristö on erilainen kuin mihin on totuttu ja ammatillisen opettajan rooli on vuonna 2025 toisenlainen kuin aiemmin.

Työelämän muuttuessa yhä nopeammin tulee erityistä huomiota kiinnittää työelämän ja koulutusjärjestelmän vuorovaikutukseen. Syystäkin ammatillista koulutusta on arvosteltu koulumaisuudesta ja byrokraattisuudesta. Työelämän kanssa tehtävä tiiviimpi yhteistyö vaatii aitoa vuorovaikutusta arjessa. Koulutusjärjestelmän korvaa tulevaisuudessa ”oppimisen ekosysteemi”, jossa eri instituutioiden, oppimisympäristöjen ja työn sekä muun elämän rajat ovat sekoittuneet.

Nykyistä ammatillisen koulutuksen järjestelmää on rakennettu teollisuusyhteiskunnan tarpeisiin. Ammatillisen koulutuksen säädösperustan lähtökohtana ollut keskusjohtoinen, institutionaaliseen asiantuntijuuteen perustunut virallinen koulutusjärjestelmä ei enää vastaa nopeasti muuttuviin, kansainvälisiin ja verkostoissa syntyvään osaamisen kerryttämiseen, tunnustamiseen ja tunnistamiseen. Emme selviä varjelemalla vanhaa, vaan uudistumalla. Työelämän näkökulmasta keskeistä on osaaminen ja tieto osaamisen olemassaolosta.

4.4.2016

On ajan kysymys, koska ensimmäinen ammatillisen koulutuksen Über tai Ratti.fi-palvelu syntyy. Jos aloite tulee koulutusjärjestelmän ulkopuolelta, haastaa se koko nykyjärjestelmän olemassaolon. Ammatillisen koulutuksen täytyy pitää aloite itsellään kehittämällä verkostoituneita ja virtuaalisia oppimisen tapoja. Me uskomme koulutuksen järjestäjien kykyyn uusiutua.

Uudistuva ammatillinen osaaminen parantaa Suomen kilpailukykyä

Tavoitteena ammatillisen koulutuksen **AAA**-luokitus:

Ammatillinen osaaminen on ehdoton ylpeyden aihe

Ammatti on paras väylä työelämään

Ammattilaiset ovat työelämän tärkein voimavara.

Visionamme ammatillisesta koulutuksesta perustuu valintoihin, jotka on tehty toimintaympäristön analyysin pohjalta. Uskomme, että luottoluokituksestaan kolmen A:n ammatillinen koulutus perustuu identiteetin vahvistamiseen ja innovaatiokoulutukseen. Tavoitteemme edellyttää kehittämisohjelmiksemme valitsemiemme neljän painopisteen vahvistamista.

Kehittämisohjelmat 2015-2025

Ammattilainen on ylpeä osaamisestaan ja osaa kehittää työtään

Ammatti-identiteetti on ihmisen käsitys itsestään työntekijänä, ammatillisena toimijana, osana erilaisia työprosesseja ja työkuultuureita. Ammatillisuus jäsentää yksilön osaksi työelämää ja yhteiskuntaa. Ammatillinen koulutus on henkilökohtainen kehitysprosessi, jossa oppimisyhteisöllä ja vuorovaikutuksella on merkittävä rooli. Monet vaihtavat alaa tai hankkivat uuden ammatin, kun mielikuva itsestä ammattilaisena muuttuu, vanha ammatti katoaa tai alalta ei löydy töitä.

Hyvä ja laadukas koulutus on parasta sosiaaliturvaa. Suoritetun tutkinnon vahvistama osaaminen on yksilölle vakuutus ja investointi tulevaisuutta varten. Pärjätessämme koulutuksen avulla elämässä syntyy siitä lisäarvoa itselle ja muille. Ammatilainen on ylpeä osaamisestaan ja hän osaa tehdä työnsä hyvin sekä kehittää sitä.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

4.4.2016

Vahvistamalla kokonaisvaltaisesti arjen rakentamisen taitoja ja hyvinvointia, vahvistamme samalla yhteiskunnan hyvinvointia. Tavoitteenamme on, ettei yksikään ammatillisessa oppilaitoksessa opiskeleva opiskelija keskeytä.

Mitä tarvitaan?

- Nykyistä yksilöllisempää henkilökohtaistamista opiskelijoille,
- hyväksyvä oppimisyhteisö ja aikaa kasvulle,
- joustavampi tutkintojärjestelmä, jossa on mahdollisuus yhdistellä tutkintojen osia,
- opiskelupaikkoja erilaisille ja eri tavoin oppiville ihmisille,
- ammatillista koulutusta arvostavaa puhetta, käytöstä ja asennetta.

Työelämän innovaatiot ammattiin oppimisen ytimessä – toimimme kumppanuuksien kautta

Ammatillinen koulutus vahvistaa hyvinvointiyhteiskuntaa, tukee talouskasvua ja kilpailukykyä sekä edistää työelämän tuottavuutta. Selvitysten mukaan 96 % innovaatioista tehdään suoraan työnteon yhteydessä. Ammattiin opiskelevat oppivat työnteon ja kasvavat innovaatioaktiivisiksi laadukkaan työssäoppimisen koulimina, sillä ammattiosaaminen ja luova innovaatiokyky opitaan käsi kädessä.

Työelämän yhteistyöverkostot muodostavat ammatilliselle koulutukselle merkittäviä kumppanuuksia. Ammatillinen koulutus toimii alueen ja alan innovaatiokumppanina ja kumppanuuksien kokoajana. Työelämä ja työpaikat tarvitsevat ”työpaikkaopettajaresurssit”, joissa ammatillinen opettaja tukee työpaikkaa osaamisen kehittämisessä.

Opettajat ja ohjaajat tukevat ja mahdollistavat innovaatio-oppimista. Työelämän innovaatioihin liittyvät kokeilut ovat oppimisen arkea. Ammatillisissa tutkinnoissa innovaatio-oppiminen sisältyy kaikkeen opiskeluun.

Mitä tarvitaan?

- Työelämässä tapahtuvan oppimisen uusia muotoja ja erilaisten työssäoppimisen muotojen voimakasta lisäämistä,
- hyviä kumppanuuksia, jotta kehittämistarpeet tulevat näkyviksi,
- tiiviimpää yhteistyötä korkeakoulukentän kanssa,
- nopeammin muuttuvan ja joustavamman tutkintojärjestelmän,
- koulutuksen järjestäjien omien prosessien ja toimintatapojen arviointia,
- panostamista oman henkilöstön jatkuvaan osaamisen kehittämiseen.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry

4.4.2016

Opimme ja työssä teemme digitaalisen maailman

Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta digitalisaation ydin on ammattien ja työelämän digitalisaatiota seuraava tekemisen käytäntöjen, ammattien ja työn olemuksen kokonaisvaltainen muuttuminen.

Muutos haastaa myös oppimisen tarpeet, tavat ja paikat. Tieto on avointa ja saatavilla, joten koulutuksen tulee keskittyä tiedon ja taidon arviointiin ja soveltamiseen.

Työelämän ja yhteiskunnan osaamistarpeet ovat erilaiset kuin 1900-luvulla. Oppimisen pedagogiikka perustuu työelämän ja yhteiskunnan digitaalisuuden käsikirjoitukselle ja osaamistarpeille.

Mitä tarvitaan?

Digitaalisuus ammatillisessa koulutuksessa tulee toteuttaa ainakin neljällä tasolla:

- Työelämän muutoksen ja ammatillisen osaamisen sisällöissä – digitaalisen maailman osaamistarpeet tulee kiteyttää työelämäkumppaneiden kanssa,
- opiskelijan henkilökohtaisten digivalmiuksien kehittäminen erillisenä taitona,
- pedagogiikassa ja oppimisen järjestämisessä,
- koulutusjärjestelmän ja koulutuksen toteuttamistapojen digitalisoinnissa.

Ammattipedagogiikka on huippuosaamistamme

Ihminen tarvitsee ammattilaiseksi kehittyäkseen vuorovaikutusta ja kokemustensa reflektointia.

Ammatilliset oppilaitokset muodostavat verkostomaisen ammattipedagogisen osaamiskeskittymän. Parhaiten osaamme työhön ja ammattiin kouluttamisen.

Ammatillisen koulutuksen menestys perustuu ydintoiminnan eli pedagogiikan jatkuvaan kehitykseen, jolloin oppiminen ja opetus vastaavat tarpeita ja odotuksia. Opetus ja toimintatavat kehittyvät oppijan, opettajan ja johdon yhteistyöllä – pedagoginen kehittämisohjelma on kaikkien prosessi. Modernin oppimiskäsityksen, ihmiskäsityksen ja johtamiskäsityksen on kuljettava yhtä matkaa, jotta yhteisöjen järkevä kehitystyö on mahdollista.

Opiskelijan koko arki on osa hänen oppimistaan. Tavoitteenamme on, että oppimisen tukea on tarjolla ympäri vuorokauden vuoden jokaisena päivänä. Opiskelijan saatavilla on tukea vertaisiltaan ja eri ammattiryhmiltä sekä oppilaitoksissa että työpaikoilla.

Mitä tarvitaan?

- Laajan työyhteisön käsite työssä todeksi,
- uudenalaista opettajuutta ja oppimista, uutta pedagogiikkaa sekä tätä tukevia rakenteita,
- uudenlaisia taitoja – moniosaamista ja itsensä johtamisen taitoja.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry